



Az örsvidéki UMIZ Magyar Média- és Információs Központ

Az alsóöri székhelyű UMIZ (*Ungarisches Medien- und Informationszentrum – Magyar Média- és Információs Központ*) az örsvidéki magyar népcsoport kulturális, tudományos és közösségi intézménye. A könyvtár, levéltár és kultúrház gyökerei 1973-ig nyúlnak vissza, amikor dr. Ireneusz Galambos bencés rendi szerzetes és alsóöri plébános saját könyvgyűjteményét felajánlva megalapította az alsóöri székhelyű örsvidéki magyar könyvtárat.

Az akkor még csak egy telephellyel rendelkező, több mint 25 000 kötetes könyvtár már az 1980-as évek végére egész Ausztria legnagyobb nyilvános magyar nyelvű könyvtárává nőtte ki magát. Emellett levéltára is több mint 10 000 dokumentumot őriz. Mivel már az 1990-es években szükségessé vált egy infrastrukturális bővítés és a kibővült tevékenységi területek újrastrukturálása, az egyesületté átalakult könyvtár 1999-ben egy EU INTERREG-program keretében létre tudta hozni a ma is UMIZ néven ismert intézményt.

Az UMIZ-nak ma két telephelyen („Öreg Iskola” kultúrház és szakkönyvtár, valamint a községházában található könyvtárhelyiségek) több mint 400 négyzetméternyi, intézményi célokra használható területe van. Emellett egy kétszáz fős nagy rendezvényterem és egy önkormányzati klubház is bármikor rendelkezésre áll.

Az UMIZ különös figyelmet fordít a burgenlandi magyar népcsoport történeti és kulturális örökségének dokumentálására, megőrzésére és kutathatóvá tételére.

A szakgyűjtemények között helytörténeti kiadványok, régi dokumentumok, fényképek, hangfelvételek és kéziratok egyaránt megtalálhatók.

Az UMIZ emellett közösségi térként és kulturális házként is működik. Az alsóöri Öreg Iskola épülete rendszeresen ad ott-hont könyvbemutatóknak, kiállításoknak,

tudományos előadásoknak, irodalmi esteknek, műhelyfoglalkozásoknak és hagyományörző programoknak.

A rendezvények célja nem csupán a kulturális értékek bemutatása, hanem a közösségi identitás és a generációk közötti kapcsolatok erősítése is. Az intézmény programjai gyakran többnyelvű formában valósulnak meg, tükrözve Burgenland sajátos nyelvi és kulturális sokszínűségét. Az intézmény honlapja a www.umiz.at címen érhető el.

Az intézet tevékenysége különböző szakterületű csoportok és bizottságok munkájában nyilvánul meg.

Ezek közül az **irodalmi csoport** működik a legrégebb óta. Immár több mint három évtizede rendszeresen emlékezik meg az 1848/49-es és az 1956-os forradalom és szabadságharc évfordulóiról. Emellett számos további, irodalmi jellegű megemlékezés is megszervezésre került híres magyar költők és írók történelmi évfordulói alkalmából. Az irodalmi csoport legújabb kezdeményezései közé az ún. képzési estek tartoznak, amelyek egy meghatározott irodalom- és művészettörténeti korszakot vizsgálnak meg, és – mint minden egyéb rendezvény esetében is – a csoporttagok aktív bevonásával (szavazás, felolvasás) valósulnak meg.

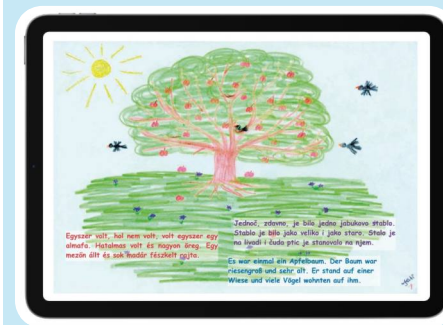
Az intézmény nyelvtudományi bizottsága különleges szerepet tölt be: 2007 óta **Imre Samu Nyelvi Intézet** (ISNYI) néven, a Magyar Tudományos Akadémia eszmeiségével, célkitűzéseivel és határon túli kapcsolatrendszerével összhangban, az MTA-val együttműködő határon túli magyar nyelvi intézetek hálózata (Termini Kutatóhálózat) részeként nyelvtudományi feladatok ellátására alakult meg. Az intézet névadója, a felsőöri születésű Imre Samu (1917–

”
Az UMIZ különös
figyelmet fordít
a burgenlandi
magyar népcsoport
történeti és
kulturális
örökségének
dokumentálására,
megőrzésére és
kutathatóvá
tételére

1990) nyelvész és akadémikus, 18 éven keresztül az MTA Nyelvtudományi Intézetének igazgatója volt. Az ISNYI fő feladata az örsvidéki magyar nyelv, nyelvjárások és a kétnyelvűség kutatása, dokumentálása és megőrzése. Különösen fontosnak tartja az őshonos burgenlandi magyar közösség nyelvi örökségének feltárását és tudományos feldolgozását. Egyetemi és akadémiai szintű szakemberek foglalkoznak az örsvidéki magyar nyelvjárások vizsgálatával, a kétnyelvűséggel és nyelvcserevel, névföldrajzi és nyelvföldrajzi összefüggésekkel, a kisebbségi nyelvhasználat sajátosságaival, valamint a helyi nyelvi és kulturális örökség dokumentálásával. Minde mellett az ISNYI munkája nemcsak elméleti nyelvészetet jelent, hanem élőnyelvi gyűjtéseket, adatbázis-építést, kiadványok megjelenítését és konferenciák szervezését is. Az ISNYI eddig hat tudományos kötetet jelentetett meg.



Az UMIZ hely- és régiótörténeti bizottsága szintén már közel két évtizede tevékeny. Kiindulópontját az UMIZ több mint 3500 történelmi felvételt tartalmazó fényképgyűjteménye jelentette, amelynek feldolgozásából született meg az első helytörténeti kötet „Alsóór régi felvételeken” címmel. Azóta a bizottság közel húsz kötetet jelentetett meg a legkülönbözőbb témakörökben. Találhatók közöttük néprajzi jellegű kiadványok („Alsóóri népmesék és elbeszélések”, „Alsóór történetéből – írásos emlékek és szójhagyomány”), egyházi témájú művek („Az örök hitének öröksége 1769–2019”, „Alsóóri egyházi énekek”), verseskötetek, életrajzi művek (mint például dr. Galambos Iréneusz volt plébánosról vagy Csonka Ernő művésztől szóló kiadványok), jubileumokhoz kapcsolódó kötetek („40 éve Alsóóri Színjátszóegyesület”, „50 éve pásztorjátékok”, „100 éve Alsóóri Énekkar”, „120 éve Alsóóri Önkéntes Tűzoltóság”), szélesebb célközönségnek szánt kiadványok („Örvidéki sütemények”, „Örvidéki füveskönyv”), illetve régiótörténeti tudományos publikációk is („A Gróf Erdődy-féle Iparművek és a Vasvörösvári uradalom a 19–20. században” I-II. kötet) stb.



zottság a www.umiz4kids.at címen egy e-learning felületet is működtet, amely kiválóan alkalmas a gyermekkönyvek meserészeneinek hangskönyveit, gyermekszótárakat és egy szógyakorló programot is tartalmaz. A felület jelenleg is bővítés és továbbfejlesztés alatt áll. Mindemellett a bizottság olvasásanimációs rendezvényeket is szervez, éves szinten 20–30 gyermekkönyvmozit rendez, amelyeken a kivetített képeskönyveket többnyelvűen olvassák fel, és a gyermekeket aktív módon vonják be az adott mesébe. Ezen túl gyermekműhelyek is bővítik a gyermekprogramok sorát, a lelkes tagok pedig a kiadványokkal fesztiválokon és vásárokon is jelen vannak.

Az óvodapedagógiai bizottság

„UMIZ4KIDS” sorozatcímmel eddig több mint félszáz többnyelvű gyermekkönyvet és -füzetet jelentetett meg, főként magyar, német és kodifikált burgenlandi horvát nyelvjárásban. Néhány jubileumi kötet az örvidéki magyar tájszólást és a roma nyelvet is tartalmazza. A sorozat kötetei az óvodai év témaköreinek megfelelően egy illusztrált meserészt és egy tematikus pedagógiai részt is tartalmaznak. Emellett az első 24 kiadványhoz hangskönyvek is megjelentek az említett nyelveken. A gyermekkönyvsorozatra alapozva a bi-



Képtár és művészeti gyűjtemény:

Az UMIZ fennállása óta egyéni vagy csoportos tárlatok keretében évente több képzőművészeti kiállítást is megnyit. Így az elmúlt három évtizedben jóval több mint száz, a magyar nyelvterületről származó művészt mutathatott be a közönségnek. E tevékenység eredményeként az intézmény kis galériája a magyar képzőművészeti élet bizonyos berkeiben is ismertségre tehetett szert. Burgenlandban az UMIZ mint kiállítási helyszín a magyar képzőművészet egyik kiemelt közvetítője. Az évek során művészek által történő juttatásokból, adományokból, műpici dotációkból és hagyatékok megőrzéséből saját művészeti gyűjteményt épített fel, amely jelenleg több mint 140 kortárs magyar műalkotást tartalmaz. Ezeknek egy rendszeresen rotáló része állandó kiállítás keretében tekinthető meg az Öreg Iskola kultúrházban.

Ezen túl az intézmény – számos egyéb társadalmi megnyilvánulás mellett – az Örvidék határörökségéből adódóan hadtörténeti kutatással és határon átnyúló honvéd hagyományörző kapcsolatok ápolásával is foglalkozik.